

BARN, IKKE BRUD

Frihet og likeverd
for jenter

NRK TV-AKSJONEN 2020

Innholdsfortegnelse

Barneekteskap – et globalt problem	1
Plan International	2
Slik bekjemper Plan barneekteskap	2
I disse landene skal vi jobbe	3
Bangladesh	3
Nepal	3
Niger	3
Mali	3
Nicaragua	3
Den dominikanske republikk	4
Dette skal vi gjøre med midler fra TV-aksjonen	4
1. Styrke jentene – selvbestemmelse og likeverd	4
2. Beskytte jentene – bedre lovverk og barnevern	6
3. Utdanne jentene – skolegang og økonomisk selvstendighet	8
Slik skal vi gjennomføre TV-aksjonen 2020	9
Aktivitetskalender	10

Hvert andre sekund blir en jente i verden gift som barn. Barneekteskap innebærer grove brudd på menneskerettighetene, opprettholder fattigdom og er et stort hinder for likestilling og utvikling globalt.

Barn har rett til beskyttelse mot vold og overgrep.

Barn har rett til å gå på skolen.

Barn har rett til et liv og en fremtid.

Plan ønsker med TV-aksjonen 2020 å nå ut til fem millioner mennesker i seks ulike land for å få slutt på en skadelig praksis. Barn skal få være barn, ikke brud. Vi skal bekjempe barneekteskap gjennom å styrke jenters frihet og likeverd.

Barneekteskap – et globalt problem

Barneekteskap defineres som alle formelle og uformelle ekteskap der den ene eller begge parter er under 18 år. De fleste som blir utsatt for barneekteskap, er jenter. Barneekteskap forekommer på tvers av land, religion, kultur og etnisitet. Praksisen er i stor grad drevet av fattigdom, kjønnsstereotyper, tradisjon og utrygghet. I tillegg er barneekteskap en konsekvens av mangelfulle lovverk og manglende beskyttelsesmekanismer nasjonalt og lokalt.

Konsekvensene av barneekteskap er store, ikke bare for jentene, men for alle. Dette er noe som skjer i veldig mange land, spesielt i Asia, Afrika og Latin-Amerika. Barneekteskap bremser utvikling og opprettholder fattigdom. Jenter som blir gift, er sårbare for vold og overgrep, og de risikerer graviditet før kroppene deres er klare for det. I tillegg faller jentene som regel ut av skolen og mister muligheten til en fremtidig jobb og økonomisk deltakelse. De får innskrenket frihet og kan bli fanget i fattigdomsspiralen. Barneekteskap hindrer en hel generasjon jenter i utviklingsland i å realisere sitt potensial som enkeltindivider, og det hindrer dem i å bidra til utvikling og økonomisk vekst i sine lokalsamfunn.

FNs bærekraftsmål nummer 5 om «Gender Equality» slår fast at verden skal få slutt på barneekteskap innen 2030. Barneekteskap står også i veien for flere av de andre hovedmålene. Hvert år blir om lag 12 millioner jenter gift som barn (UNICEF 2017), noe som tilsvarer over 33 000 hver dag – én jente hvert andre sekund. Hvis trenden fortsetter, vil mer enn 120 millioner flere mindreårige jenter bli gift innen 2030.

Behovet for økt innsats mot barneekteskap kommer tydelig frem i statistikk publisert av det globale partnerskapet *Girls Not Brides* (girlsnotbrides.org), der Plan International er medlem.

Rangeringslisten over land med høyest andel barnebruder domineres av land i Sørøst-Asia og Afrika sør for Sahara. I tillegg er det enkelte land i Latin-Amerika, særlig i Karibia, med en høy andel av jenter som blir gift før de fyller 18 år. Felles for alle landene med høy andel barneekteskap er at de også er svært lavt rangert på FNs levekårsindeks (UNDP Human Development Index).

Barneekteskap korrelerer også med utdanning. I land der det mangler mange jenter på skolebenken, er det også flere jenter som utsettes for barneekteskap. I verdens lavinntektsland er det kun én av tre jenter som fullfører ungdomsskolen (World Bank 2018).

Plan International

- Plan International er en global bistandsorganisasjon som jobber på grasrota med barns rettigheter. Der barn ikke har det bra, har ofte jentene det verst. Derfor har vi et særlig fokus på jenters situasjon og jenters rettigheter i arbeidet vårt.
- Plan International ble grunnlagt i 1937 og har i dag aktiviteter i 75 land. I 2018 investerte Plan International 800 millioner euro i organisasjonens globale arbeid for barns rettigheter og likestilling. Over 18 millioner jenter og 16 millioner gutter i verden fikk utbytte av arbeidet vårt. 1,2 millioner barn i verden har en fadder gjennom Plan International.
- Plan International Norge ble etablert i 1996. Organisasjonen består av 61 årsverk, som blant annet håndterer over 130 000 fadderskap og følger opp Norad-prosjekter i åtte ulike land i en fireårig rammeavtale til og med 2019.
- Plan er medlem av Norges innsamlingsråd og er ifølge tall rapportert inn til Innsamlingskontrollen, en av de mest effektive organisasjonene i Norge.
- Plan International er en partipolitisk nøytral og religiøst uavhengig organisasjon.

Slik bekjemper Plan barneekteskap

Plan International arbeider målrettet med å bekjempe barneekteskap i alle landene der vi er til stede og hvor barneekteskap er utbredt praksis. Plan har et globalt rammeverk for å bekjempe barneekteskap som vi har gitt navnet «18+: Ending Child, Early and Forced Marriage». «18+» er en helhetlig programtilnærming som handler om å identifisere og gjøre noe med de grunnleggende årsakene eller «driverne» til barneekteskap, som er ofte en konsekvens av stor fattigdom. Rammeverket inneholder strategier for samarbeid med alle deltakerne i lokalsamfunn, også gutter og menn, lokale ledere, skoleverket, myndigheter og samarbeidspartnere, med tanke på å utvikle positive kjønnsnormer og likeverd. Vi støtter barn og unge, foreldre, lokale ledere og myndigheter i å identifisere, forstå og arbeide sammen mot barneekteskap. Vi passer på at barn, og særlig jentene, er involvert i prosessen og får mulighet til å hevde rettighetene sine.

De overordnede målene med arbeidet vårt er først og fremst å styrke og beskytte jentene for å unngå at de blir gift som barn. I tillegg har vi som mål å støtte jenter som har giftet seg og blitt mødre i ung alder, samt å skape nye muligheter i livet til jenter som har kommet seg ut av ekteskap og står på bar bakke.

Plans utvalgte programland for TV-aksjonen 2020 har god erfaring med rammeverket «18+» og kan håndtere midler av den potensielle størrelsen til TV-aksjonen. I tråd med rammeverket har vi strukturert aktiviteter og budsjett på følgende måte:

1. Styrke jentene – selvbestemmelse og likeverd
2. Beskytte jentene – bedre lovverk og barnevern
3. Utdanne jentene – skolegang og økonomisk selvstendighet

Noe av det som kjennetegner Plans arbeidsmetode, er at vi jobber sammen med barn og unge for å skape endring. Alt arbeidet vi gjør, forankres lokalt og involverer barna som bor der. Gutter og jenter må gå i front for å endre en etablert og gammel praksis som barneekteskap. Unge som vet hvilke rettigheter de har, som kjenner til farene ved barneekteskap, som vet hvordan de skal rapportere om hendelser og som ønsker et annet liv enn foreldrene sine, er nøkkelen til endring. Vi kaller dem for endringsagenter – eller «Champions of Change».

Plans måte å jobbe mot barneekteskap på kan illustreres gjennom historien til Nojufa (13) i Bangladesh. Hun ble forsøkt giftet bort to ganger. Men fordi hun gikk på skolen og så verdien av

utdanning, og fordi hun ble med i en ungdomsgruppe organisert av Plan der hun lærte om rettighetene sine og farene ved barneekteskap, klarte hun å stå imot presset. Etter dette ble hun selv aktiv i arbeidet med å få slutt på barneekteskap i området der hun bor. Ungdomsgruppa Nojufa er med i, lærer opp andre barn i hvilke rettigheter de har, snakker med foreldre og lokale ledere om problemene med barneekteskap, rapporterer til myndigheter om barn som er i fare for å bli gift, og – om nødvendig – bryter inn i bryllupsremonier for å stoppe ekteskap med mindreårige.

I disse landene skal vi jobbe

For TV-aksjonen vil vi prioritere land og prosjekter der vi kan skape mest mulig endring for pengene – både direkte og indirekte i form av ringvirkninger. Vi har valgt å konsentrere innsatsen i følgende land, på tre ulike kontinenter: Bangladesh, Nepal, Niger, Mali, Nicaragua og Den dominikanske republikk. Alle disse landene skårer høyt på andel jenter som utsettes for barneekteskap, og lavt på FNs levekårsindeks. I alle disse landene har Plan og partnere programmer under rammeverket 18+, med lokale tilpasninger.

Bangladesh

- Nr. 1 på listen over land i Asia med høyest andel jenter som blir gift som barn (59 %), og nr. 2 på listen over land i verden med høyest antall barneekteskap (bak folkerike India)
- Nr. 136 på FNs levekårsindeks
- Plan International har jobbet i landet siden 1994
- En studie fra 2017 (World Bank) anslår at Bangladesh vil øke produktivitet og inntjening med 12 prosent hvis det blir slutt på barneekteskap

Nepal

- Nr. 3 på listen over land i Asia med høyest andel jenter som blir gift som barn (37 %)
- Nr. 149 på FNs levekårsindeks
- Plan International har jobbet i landet siden 1978
- En studie fra 2017 (World Bank) anslår at Nepal vil øke produktivitet og inntjening med 12,7 prosent hvis det blir slutt på barneekteskap

Niger

- Nr. 1 på listen over land i verden med høyest andel jenter som blir gift som barn (76 %)
- Nr. 189 på FNs levekårsindeks
- Plan International har jobbet i landet siden 1998
- En studie fra 2017 (World Bank) anslår at Niger kan styrke sin nasjonale økonomi med mer enn 25 milliarder dollar i innen 2030 hvis det blir slutt på barneekteskap

Mali

- Nr. 6 på listen over land i verden (nummer 5 i Afrika) med høyest andel jenter som blir gift som barn (52 %)
- Nr. 182 på FNs levekårsindeks
- Plan International har jobbet i landet siden 1974
- En studie fra 2017 (World Bank) anslår at en slutt på barneekteskap kan styrke Malis nasjonale økonomi med rundt 174,8 millioner dollar

Nicaragua

- Nr. 1 på listen over land i Latin-Amerika med høyest andel jenter som blir gift som barn (41 %)

- Nr. 124 på FNs levekårsindeks
- Plan International har jobbet i landet siden 1994
- Mange jenter tvinges til å gifte seg fordi familien strever økonomisk. En Plan-studie fra 2015 viser imidlertid at kun én av fem jenter føler de faktisk letter den økonomiske byrden til familien ved å inngå ekteskap

Den dominikanske republikk

- Nr. 2 på listen over land i Latin-Amerika med høyest andel jenter som blir gift som barn (36 %)
- Nr. 94 på FNs levekårsindeks
- Plan International har jobbet i landet siden 1987
- En studie fra 2017 (World Bank) viser at Den dominikanske republikk kan styrke sin nasjonale økonomi med en milliard dollar hvis det blir slutt på barneekteskap i landet

Dette skal vi gjøre med midler fra TV-aksjonen

1. Styrke jentene – selvbestemmelse og likeverd

I de mange lokalsamfunn hvor barneekteskap finner sted, har jenter lavere status enn gutter. De blir ofte sett på som en byrde for familiene sine, og patriarkalske holdninger som at jenter ikke skal bli hørt eller inkludert, dominerer – også blant jentene selv. Mange jenter vet ikke om noe annet. Det har alltid vært slik.

Det tar tid å endre skadelige holdninger, skikker og normer, og det første steget er å sikre at jenter selv blir bevisst sine rettigheter og sin stemme og rolle i samfunnet, samtidig som at gutter, foreldre, tradisjonelle ledere bidrar til å bryte ned de strukturelle barrierene som hindrer likestilling og fører til at jenter blir giftet bort som barn.

– Da jeg fikk vite at foreldrene mine ville gifte meg bort, visste jeg at jeg ikke kunne la det skje. Hvilket forbilde ville jeg da være for andre jenter? Jeg har vært med i Plans barne- og ungdomsgrupper i flere år og var klar over at barneekteskap er ulovlig. Jeg nektet og sa til foreldrene mine at jeg heller ville fortsette på skolen, og at jeg kom til å gå til politiet hvis de ikke ga seg.

Phulan i Nepal gikk i 9. klasse da foreldrene ville gifte henne bort. Hun sto opp mot dem og nektet, men var under et sterkt press. Hun fortalte om situasjonen hun var i til vennene sine, læreren og en sosialarbeider. Sammen klarte de til slutt å overbevise foreldrene hennes om de negative effektene ved tidlig ekteskap. Forlovelsen ble brutt, og Phulan fikk oppfylt ønsket om å fortsette på skolen.

Champions of Change – styrke jenter og engasjere gutter

«Champions of Change» er en innovativ metode utviklet av Plan for å styrke jenter og engasjere gutter mellom 10 og 18 år i likestilling, barns rettigheter og skadelige praksiser. Målet er at de selv blir endringsagenter for likestilling. Et fundament i «Champions of Change» er at gutter og jenter ser verdien av at jenter får mer makt; makt til å si sine meninger, til å bli hørt og til å kreve den plassen de har rett på i samfunnet. Gjennom «Champions of Change» er guttene med på likestillingskampen, for både gutter og jenter er tjent med at samfunnet blir mer likestilt.

Gjennom «Champions of Change» har Plan utviklet et læringsopplegg som tar for seg temaer det er viktig å utforske for å oppnå et likestilt samfunn hvor både gutter og jenter har lik tilgang på rettigheter. Læringsopplegget består av 60 timer pensum og 60 timer fritidsaktiviteter og inneholder moduler som skal lære jenter og gutter om hvordan de kan bygge opp selvtillit, positive kjønnsroller, positivt selvbilde, bevissthet om seksuell og reproduktive helse og rettigheter, bli mer økonomisk aktive og få bukt med kjønnsbasert vold.

Målet med «Champions of Change» er at jenter blir bevisste sine rettigheter, tør å snakke ut og si sin mening, og at de kjenner sin egen kropp. I tillegg er det viktig å bryte ned stereotyper blant gutter, og endre negative, tradisjonelt maskuline, holdninger om hva det vil si å være gutt og mann. I mange samfunn forventes det av gutter å være tøffe, voldelige og ikke vise følelser. Dette er skadelig for guttene selv, og bidrar til et skadelig miljø også for jenter. Gutter trenger derfor også kunnskap om seksuelle og reproduktive helse og rettigheter.

Jente- og guttegrupper

Jente- og guttegrupper er viktige fora for å lære barn og unge om rettigheter, styrke deres selvtillit og gi dem praktisk opplæring i hvordan de kan ta en aktiv rolle for å oppnå positive forandringer i hverdagen når det gjelder likestilling. Noen steder blir gruppene opprettet som en del av skolens fritidsaktiviteter eller knyttet til skolens elevråd. Andre ganger oppretter Plan og våre lokale partnerne gruppene, da gjerne utenfor skolen. Gruppene møtes jevnlig og er steder hvor barn tar opp det de selv synes er viktig, og diskuterer hva de kan gjøre med relevante problemstillinger. De lærer om rettighetene sine, og om hva de kan gjøre når disse brytes. Barne- og ungdomsgruppene er lokalt forankret, og de er en viktig del av den lokale samfunnsstrukturen, særlig for barn. Det er ofte disse gruppene som først oppdager vold og overgrep mot barn, barneekteskap eller andre rettighetsbrudd. I mange land er det nettopp til disse gruppene jenter kommer for å fortelle om at de skal giftes bort. Gruppene har veldig ofte en direkte link til de lokalbaserte komiteene for barns beskyttelse (uformelt barnevernssystem), som tar seg av sakene ved å gå til politiet. For eksempel i Nepal forteller flere av ungdomsgruppene at de er de første som får vite om jenter som skal gifte seg. Fordi ungdommene har fått opplæring, vet de hva de skal gjøre. De rapporterer tilfeller til komiteene for barns beskyttelse eller politi, og de snakker også med foreldre for å få dem til å la være å gifte bort døtrene sine.

Engasjere foreldre og tradisjonelle ledere

Barneekteskap forsvares ofte med at det er en del av et lands tradisjon eller kultur. Ofte tenker foreldre at det er til døtrenes beste å gifte seg tidlig for å unngå at de blir utsatt for vold og overgrep eller fører skam på familien hvis de skulle bli gravide, og ikke lenger blir en økonomisk byrde for familien ved å bli boende hjemme. Det er derfor essensielt at vi jobber med foreldre. Foreldre vil sjeldent barna sine vondt, men manglende kunnskap og forståelse for fordelene ved at jenter ikke giftes bort, gjør at praksisen fortsetter. Akkurat som Plan gjør for barn og ungdom, oppretter vi også foreldregrupper og noen ganger rene mødregrupper og fedregrupper. Dette er arenaer for dem til å snakke med andre foreldre og dele sine bekymringer og få den informasjonen de trenger for å ikke gifte bort døtrene sine.

Vi vet av erfaring at et nært samarbeid med tradisjonelle ledere er viktig for forankring og kan bidra til åpenhet rundt seksualitet, noe som er svært viktig for å forhindre barneekteskap. I tillegg er det religiøse og tradisjonelle ledere som er beskyttere av de tradisjonelle lovene og normene. Lederne har mye makt, de lyttes til, og derfor er det veldig viktig å få dem med på laget.

For Plan er det viktig å skape møteplasser hvor foreldre, tradisjonelle ledere og ungdom møtes og kan snakke om utfordringer barn og unge står ovenfor. Det er ofte ikke vanlig at ungdom blir hørt av voksne, derfor krever det holdningsendring og bevisstgjøring for at disse diskusjonene finner sted. Et godt eksempel på hvor viktig det er å engasjere tradisjonelle ledere har vi i Malawi, et land som har gjort store fremskritt i kampen mot barneekteskap de siste årene. Her har Plan i flere år samarbeidet med Høvding Theresa Kachindamoto. Med økt kunnskap og innsikt i de skadelige konsekvensene av barneekteskap har hun gjort det til en kampsak å eliminere alle tilfeller av barneekteskap i sin provins. Hun har til nå annullert mer enn 1.000 barneekteskap og jobber i for å spre kunnskap og få slutt på skadelig praksis rotfestet i sosiale normer som diskriminerer jenter. Det har en enorm påvirkning når en høvding bryter ned skadelige sosiale normer slik Høvding Theresa har gjort. Slike samarbeid vil Plan også jobbe for å få til i landene vi søker midler til fra TV-aksjonen.

Med pengene fra NRKs TV-aksjon skal vi:

- Trene opp 15 000 jenter og unge kvinner i barns rettigheter og likestilling (Champions of Change) i alle landene
- Trene opp 10 000 gutter og unge menn i barns rettigheter og likestilling i alle landene
- Opprette og trene opp 400 gutte- og jenteklubber med 18 000 medlemmer i Mali, Niger og Nepal og Bangladesh hvor de månedlig møtes for opplæring og kursing i rettigheter og hvordan de skal rapportere vold mot barn, inkludert barneekteskap
- Trene opp og bevisstgjøre 14 000 foreldre, lokale ledere og tradisjonelle ledere i barns rettigheter og likestilling i alle landene slik at de gjennom handling viser at de står opp for jenters rettigheter
- Legge til rette for dialogmøter mellom ungdom og eldre for å diskutere saker som påvirker ungdom, særlig barneekteskap i alle landene

2. Beskytte jentene – bedre lovverk og barnevern

Myndighetene har et ansvar for å sikre at alle jenter får innfridd sine rettigheter, blir beskyttet og føler seg trygge til å si sine meninger og delta i beslutninger som angår dem. Når myndighetene ikke klarer dette alene, jobber vi sammen med dem for å sikre at lovverket beskytter jenter mot barneekteskap, at lovverket blir håndhevet, og at det er mekanismer på plass lokalt for å håndtere saker som barneekteskap. For Plan er det spesielt viktig at ungdommer selv blir hørt og tar del i endringene som må finne sted. Myndigheter, det være seg lokale eller nasjonale, må legge til rette for at ungdom blir hørt og at de involveres i beslutninger og prosesser som påvirker dem.

– Jeg fikk høre i nabolaget at det var en jente her som var i ferd med å bli giftet bort mot sin vilje. Jeg gikk rett til landsbyrådet og tok opp saken. Vi ble enige om at landsbylederen skulle ta det opp med lokale myndigheter, som igjen kontaktet politiet for å få hjelp til å stoppe bryllupet.

Handlekraftige Masamat (17) i Bangladesh vet akkurat hva hun skal gjøre når et potensielt barnebryllup kommer på radaren hennes. Hun er en av 35 jenter og gutter i en av Plans ungdomsgrupper som jobber for å avskaffe barneekteskap i sitt lokalsamfunn. Det er ofte ungdommene som plukker opp rykter om et bryllup først. Da er det viktig at et system for å beskytte barna er på plass, og at lokalsamfunn og myndigheter handler raskt.

Politisk påvirkning

For å styrke lovverk må vi jobbe med politisk påvirkning og samarbeide med lokale og nasjonale myndigheter. Plan er partipolitisk uavhengig, men vi jobber med å påvirke den politiske agendaen slik at barns rettigheter og likestilling blir prioritert i landene vi jobber i. Den mest effektive måten å gjøre dette på er å tilrettelegge for at stemmene til de det angår, blir hørt. I vårt tilfelle er det barn og unge. Dette gjør vi ved at vi enten inviterer med ungdom og deres nettverk til møter vi deltar på, eller ved at vi bringer deres krav og prioriteringer inn i dialogen vi har med lokale myndigheter. Barneekteskap har lenge vært et tema som har vært lite prioritert blant nasjonale myndigheter, men de siste ti årene har det skjedd positive endringer. Mye skyldes politisk påvirkning fra ungdom og organisasjoner som Plan. Vi skal være i dialog med myndighetene, ikke konfrontere dem. Gjennom samarbeid ønsker vi å fremme et sterkt lovverk som beskytter mot barneekteskap.

I Niger har Plan lenge jobbet med myndighetene for å få til en endring av loven som fremdeles tillater barneekteskap fra 15-årsalderen. Høsten 2017 erklærte presidenten foran en forsamling bestående av religiøse ledere, lokale ledere og nasjonale myndigheter at barneekteskap ikke lenger skal tillates i landet. Dette var et viktig steg i riktig retning, men fortsatt gjenstår jobben med å gå fra gode ord til handling. Påvirkningsarbeid slutter ikke med lovendring. Dessverre er det mange land som har lovverket i orden, men det svikter i håndhevingen. Derfor er det viktig å samarbeide både med politiet og rettsvesenet. Det er viktig at politiet vet hvordan de skal håndtere barneekteskapsaker som blir rapportert, og det er viktig at rettsapparatet vet hva de skal gjøre. Plan jobber sammen med lokale partnere som har kompetanse på juridisk arbeid, som styrker og samarbeider med politiet og driver kursing i hvordan de skal håndtere saker.

En annen utfordring er at bare en liten del av befolkningen kjenner til de nasjonale lovene, de forholder seg først og fremst til tradisjonelle lover. Plan har jobbet lenge for å harmonisere lover slik at de tradisjonelle lovene ikke bryter barns rettigheter, men er i tråd med menneskerettighetene og de nasjonale lovene. Vi oversetter tekstene og opplyser lokalsamfunnene om hva loven sier gjennom opplysningskampanjer.

Barnevern og lokale strukturer

I de fleste vestlige land finnes det samfunnsstrukturer og systemer som fanger opp omsorgssvikt og vold mot barn. Det er ikke sikkert alle kjenner alle lagene i et slikt system, men vi føler oss trygge på at det er på plass og at overgrep og vold mot barn blir håndtert. De fleste landene Plan jobber i, har dessverre ikke et slikt barnevernssystem. Det er ofte ingen automatikk i saksgangen fra et tilfelle av vold blir fanget opp i lokalsamfunnet til overgreper blir straffet. Dette er noe Plan jobber mye for i de landene hvor vi er til stede. Vi jobber for å styrke kompetansen blant politi og rettsvesen i barns rettigheter, og vi jobber for å få på plass lokale mekanismer på landsbynivå som kobles på det nasjonale systemet. Dette består ofte av komiteer for barns beskyttelse, hvor frivillige engasjerer seg og mobiliserer andre til å gjøre det samme. De frivillige får opplæring av Plan, og deres rolle er å være «frontline responder» i landsbyer og andre rurale områder hvor det ikke finnes politi. De jobber preventivt ved å gå fra dør til dør, snakke på skoler om barns rettigheter, og hva barn og unge skal gjøre dersom de opplever vold eller overgrep. De frivillige holder også møter i lokalsamfunnet om de lokale strukturene for rapportering av vold, og hva man skal gjøre for å anmelde en sak. Dette systemet er avgjørende for å beskytte barn.

Med midler fra NRKs TV-aksjon skal vi:

- Drive opplysningskampanjer lokalt om hva lovverket i landene sier om barneekteskap
- Utvikle og publisere fire forskningsrapporter om barneekteskap på Den dominikanske republikk
- Støtte etablerte ungdomsnettverk i Bangladesh, Nicaragua og Den dominikanske republikk i deres nasjonale påvirkningsarbeid

- Støtte tradisjonelle ledere i Niger og Mali for å harmonisere tradisjonelle lover med de nasjonale lovene
- Bistå myndighetene i alle landene med utvikling av nasjonale handlingsplaner for hvordan håndheve lovverket og beskytte barn mot barneekteskap
- Jobbe for at de lokale komiteene for barns beskyttelse blir en del av myndighetenes ansvar i Nepal, Mali, Bangladesh, og Niger
- Trene opp rettsvesenet på Den dominikanske republikk i kjønnsbasert vold og barneekteskap
- Samarbeide med lokale myndigheter i alle landene slik at viktige helsetjenester som tilbyr informasjon om seksuelle og reproduktive rettigheter og helse blir tilgjengelige for ungdom

3. Utdanne jentene – skolegang og økonomisk selvstendighet

– Dette prosjektet har skapt retning og en vei videre for hver og en av oss, og særlig for oss som er enslige mødre og får lite hjelp fra fedrene til barna våre. Det at vi har fått barn må ikke forhindre oss i å se framover. Vi kan fremdeles lykkes og være den vi vil være.

Arbeidsledigheten blant ungdom i Den dominikanske republikk er på 35 prosent, og av dem er 70 prosent jenter. Luisa (17) er alenemor og var en del av den dystre statistikken. Men etter å ha deltatt i et program for yrkesopplæring i regi av Plan og TUI Care Foundation, har hun fått lærlingplass som barista og ser lysere på framtiden.

Yrkesopplæring og entreprenørskap

Fattigdom bidrar til at millioner av familier gifter bort døtrene sine. Foreldre har ofte ikke råd til å finansiere skolegang og må overføre ansvaret for å brødfø døtrene til noen andre. I noen land er brudepris en såpass viktig inntektskilde for familien at det eneste alternativet blir å gifte bort døtrene. Jenter og kvinner har som regel færre økonomiske muligheter enn menn, blant annet på grunn av diskriminerende lover, sosiale institusjoner og sosiale og kulturelle normer, og da blir ofte løsningen at jentene må gifte seg. De ser rett og slett ingen andre muligheter for seg selv. Plan jobber blant annet med å sikre familier en stabil nok inntekt til å kunne prioritere barnas skolegang. Gjennom spare- og lånegrupper, yrkesopplæring og kursing i å drive sine egne små foretak får familiene og jentene muligheter til å skaffe egen inntekt.

Seksualitetsundervisning

Kunnskap om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er ofte svært mangelfull blant ungdommene i landene hvor Plan jobber. Seksualitet er ofte svært sensitivt og noe som anses som upassende å snakke om. Å få riktig informasjon om kropp og seksualitet, inkludert informasjon og tilgang til prevensjon er avgjørende for å kunne bestemme over sin egen kropp. Vi jobber for at det skal være helsetjenester tilgjengelig for ungdom, som også tilbyr riktig rådgivning. I mange land er seksualitetsundervisning en del av skolens pensum, mens det i andre land ikke er det. Det er viktig med en helhetlig seksualitetsundervisning og rettighetsopplysning både på og utenfor skolen. Det er viktig å nå de barna som faller ut av skolen tidlig i tenårene. Særlig jenter faller fra mellom barne- og ungdomsskolen. Når staten setter begrensninger for hva det er lov å undervise i på skolene, må seksualitetsundervisning tilbys i de kontekstene hvor det er lovlig. Plan jobber for eksempel med dette i egne jente- og gutteklubber i lokalsamfunnet, og gjennom å etablere og styrke ungdomsvennlige helsestasjoner.

Med midler fra NRKs tv-aksjon skal vi:

- Sikre at 8000 jenter i alle de seks landene får yrkesopplæring og opplæring i entreprenørskap
- Trene opp helsepersonell og lærere i seksuell og reproduktiv helse og rettigheter

- Etablere ungdomsvennlige helsestasjoner i Nepal og Mali som blant annet tilbyr seksualitetsundervisning og tilgang til tjenester for minst 16 000 ungdom
- Jenter i fare for barneekteskap i Niger og Nepal får stipend eller annen støtte for å fullføre skolegang
- Etablere spare- og lånegrupper for mødre i Niger og Mali
- Arrangere foreldrekurs i omsorg og ikke-voldelig barneoppdragelse i Bangladesh og Nepal

Slik skal vi gjennomføre TV-aksjonen 2020

Plan har, som nevnt i søknadsskjemaet, jobbet med temaet barneekteskap i mange år. Mest kjent er sannsynligvis vår kampanje «Stopp bryllupet», der fiktive Thea (12) skulle gifte seg med Geir (37) og skrev om dette i en blogg som gikk verden rundt. Kampanjen førte til stor oppmerksomhet og økt kunnskap om barneekteskap som et globalt problem. En effektmåling etter «Stopp bryllupet» i 2014 viste at 91 prosent av det norske folk mener det er viktig eller svært viktig at norske myndigheter går foran i kampen mot barneekteskap internasjonalt. I 2018 endret Norge egen lovgivning slik at det nå er en absolutt 18 årsgrense for å inngå ekteskap i Norge etter press fra Plan og andre organisasjoner.

Dersom vi skulle være så heldige å bli tildelt TV-aksjonen 2020 – Norges største dugnad – så ønsker vi å bruke Plans nettverk og samarbeidspartnere i tillegg til det eksisterende apparatet av frivillige. Vi har også mange ansatte som har god kunnskap om temaet samt en markeds- og kommunikasjonsavdeling som har god erfaring med å jobbe kreativt, strategisk og målrettet med større markeds- og informasjonskampanjer.

130 000 faddere

Plan har mer enn 130 000 faddere og fadderfamilier i hele Norge. Fadderne er et nettverk vi ser for oss vil være viktig for eventuell mobilisering før – under – og etter en mulig TV-aksjon. Vi vet at mange faddere engasjerer seg for arbeidet vårt – ikke bare gjennom fadderskapet, men også gjennom enkeltsaker som barneekteskap. Her ser vi et stort potensiale for å få med oss mange av våre lojale faddere i bøssebæring og annet engasjement knyttet til TV-aksjonen. Vi håper at Plans faddere vil være med å sørge for at grasrota blir ekstra engasjert dersom vi skulle få TV-aksjonen 2020.

Ungdom

Plan satser på ungdom og samarbeider i dag med tusenvis av ungdommer fra hele Norge. Plans ungdomsgruppe URO (Ungdommens rettighetsorgan) har lang fartstid som uavhengige aksjonister og motivatorer for ungdom i Norge. I forbindelse med temaet barneekteskap har ungdom blant annet startet en aksjonistgruppe som kaller seg «Wedding busters,» inspirert av ungdomsgrupper fra Bangladesh som jobber aktivt for å stanse barneekteskap i sine lokalsamfunn. Gruppen i Norge engasjerer seg gjennom å informere andre om temaet, dele nyheter og arrangere eventer på sine egne skoler og ungdomsklubber. Plan har egne ansatte som jobber med ungdom som sin målgruppe, og vi ser et stort potensiale i å engasjere unge gjennom blant annet sosiale medier til å ta del i kampen mot barneekteskap gjennom TV-aksjonen.

Skoler

Plan har de siste årene satset på et økt samarbeid med norske barne-, ungdom- og videregående skoler. Gjennom å tilby tilpasset undervisningsmateriell, egne innsamlingsaksjoner og julekalendere med fokus på barns rettigheter skapes det et økt engasjement for temaer Plan jobber med, deriblant kampen mot barneekteskap. Per i dag har vi 637 samarbeidsskoler som tilsvarer 27 000 skoleelever. Ved en eventuell TV-aksjon ser vi for oss at dette blir et viktig nettverk å dra nytte av ved verving av frivillige samt for å skape oppmerksomhet rundt aksjonen.

Næringslivet

Å øke samarbeidet med næringslivet har vært et av Plans satsningsområder de siste årene. Vi ser at om vi skal lykkes i å nå bærekraftsmålene, deriblant få slutt å barneekteskap, må sivilsamfunn, myndigheter og privat sektor jobbe sammen. Vi har i dag ti strategiske partnere som støtter oss både økonomisk og gjennom å dele sin kompetanse. Blant våre største partnere er Telenor, Bik Bok og Accenture. Disse partnerne og eventuelle nye partnere vil bli viktig for å rekruttere bøssebærere, skape engasjement og få inn donasjoner til aksjonen. Vi er godt rustet internt til å videreutvikle og inngå nye partnerskap med det private næringslivet ved en eventuell TV-aksjon.

Aktivitetskalender

Høsten 2019

- Etablere samarbeidet med NRK
- Innledende møter med sekretariatet
- Fordele viktige roller og sikre riktig erfaring
- Overføring av erfaring fra Cares aksjon
- Konkretisering av prosjektene sammen med våre lokale samarbeidspartnere
- Kartlegge og invitere mulige samarbeidspartnere i Norge

Vinter 2019/ 2020

- Ansettelse til sekretariatet
- Inngå samarbeid med reklame-, medie- og produksjonsbyrå
- Identifisere gode ambassadører
- Ta kontakt med potensielle samarbeidspartnere
- Tilrettelegge og starte planleggingen av feltreise sammen med NRK
- Utarbeide opplegg for skoler, barn og ungdom
- Mobilisere og engasjere fylkes- og kommuneapparat

Vår 2020

- Utvikle og produsere kampanjemateriell
- Konkretisere samarbeid med næringsliv og andre samarbeidspartnere
- Etablere lokale komiteer
- Utvikle PR-løp og kanalkoreografi for kampanjen
- Utvikle skoleopplegg

Sommer og høst 2020

- Kampanjestart
- Rekruttere bøssebærere
- Etablere foredragskorps
- Gjennomføring av landsdekkende eventer og aktiviteter
- PR-arbeid og promotering av sending